

16436733
319 349733

ՀԱՅԿԱՐԱՆ
6

„პროლეტი“

№ 6

საქ. ა. ლ. კ. კ. ცეკასა და
საქ. განსახორციელებელთა
ერთობის
ურთხედო

ი ვ ნ ი ს ი

1935

წელიწადი 89-11

რედაქციის მისამართი:

პირველი ქ. № 7.

ს ა ხ ე ლ ზ ა მ ი,

საქ. და კულ. სამსახური

შინაარსი

1. გმირული დაღუპვა (ლექსი) — ირაკლი აბაშიძისა	1
2. პატარა ესკიზი (მოთხ.) — თარგ. თ. საყვარელიძისა	2
3. სასწავლო წელი ერთუზიანობით დამთავრდა — ლ. ჩ — ლისა	3
4. გაუფრთხილებლობა (ინჟინერის ნამუშობი) — ლ. ფრეიშანისა	5
5. მომღერალი (ლექსი) — გიორგი კაჭანიძისა	6
6. მაგალობელი ჩიტების ზეიმი პირველ მაისს (მოთხ.) — ნ. ტყეშელა- შვილისა	6
7. მეზღვაურის სიმღერა (ლექსი) — გიორგი კალანდაძისა	8
8. მხეცთა ბრძოლა (მოთხ.) — თურმან შანშიაშვილისა	8
9. საკრავების შეჯიბრება (ლექსი) — ვადმ. გ. გ — ს მიერ	10
10. უკრაინელი სახალხო პოეტი — იასანისა	11
11. სიზმარი (ლექსი) — უკრ. თარგმ. იასანის მიერ	13
12. ბავშვების მეგობარი (მოთხ.) — კ. რატიშვილისა	13
13. წერილი ქალაქელ დაიას (ლექსი) — მიშკრალისა	14
14. ყველაზე უდიდესი ტელესკოპი მსოფლიოში	14
15. კურდღლის რაინდობა — გ. დომთათიძისა	15
16. ტელმანი (ლექსი) — ალ. ბილანიშვილისა	15
17. მდინარე ცხენისწყლის სათავეში — ლ. ი. მ.	15
18. ტფილისში (ლექსი) — დ. ბერიკაშვილისა	16
19. ტრაბახა მკედელი და მზარეული (ლექსი) — გ. დომთათიძისა	17
20. ჩემი სოფელი (ლექსი) — ანტონ საჯავაძისა	17
21. მთის წყარო (ლექსი) — შაქრო კობაიძისა	17

სარედაქციო კოლეგია: ა. გვამელიანი, აკ. რეზინაშვილი (პ/მ. რედაქტორი),
ა. ზანდიაშვილი, ლავრ. ბიჭინაძე (პ/მ. მდივანი), შ. თაბუ-
კაშვილი, შ. სინარულიძე, გორან ჩხეიძე და მ. თომეაძე.

გმირული დაღუპვა

გიგანტის „მაქსიმ გორკის“ დაღუპვის გამო.

დაღუპულებს —

ვინაც მსხვერპლად
შეეწირა მხარეს ახალს,
შავს მიწაზე უფრო დიდხანს
ჩვენი ხსოვნა შეინახავს.

გმირებს ბადებს მხარე ჩვენი
ხალხს, ფოლადის მასა-ნარავს,
მოკვდა!
ამცნობს მილიონებს
და მათს გულში ასამარებს.

იყო ომი;
არ გკაცალებს
დასვენება, სულის მოთქმა,
და საბჭოეთს — მაწანწალა
შეესია მგლების მოდგმა

მდიდრების და კაპიტალის
ძაღვები და მონა-ყმები:
შავი მეფე,
შავი ჯარი,
მერე ჩეხოსლოვაკები.

დაღუპულნი —
ვინაც მსხვერპლად
შეეწირა მხარეს მაშინ
შავს მიწაზე უფრო დიდხანს
ინახება ჩვენს ხსოვნაში.

გვიანდერძეს:
ვიყოთ გმირნი
და ლაჩრობა არ მოგვინდეს,
რომ დიადი მათი საქმე
აყვავდეს და აღორძინდეს.

შრომის დროსაც
როცა გმირნი
დგამენ. ქვეყნებს წინ უაწრებენ,
ჰაერში და ძირს და ზღვაში
ქმნიან ქვეყნის საოცრებებს,

როცა ებმის გამბედავად
აღმოჩენებს მასა ვრცელი,
არი მსხვერპლიც ხანდახანი
დაღუპვა და განსაცდელი.

როცა ახალ გამარჯვებით
ეს ქვეყანა ასე ხარობს
მწარე არის დანაკლისი
საწყენი და სამწუხარო.

მაგრამ,
არა ლაჩრის გვარად
რიგებს ვშლით და ვიფანტებით,
ჩვენს გიგანტებს კიდევ ბევრი
ემატება გიგანტები.

ჰაერში და ძირს და ზღვაში
კვლავ ავებენ
და ვერ მოსთვლით,
განსაცდელი ვერ დასჯაბნის
ჩვენს გმირობას ძლევა-მოსილს.

დაღუპულებს
ვინაც მსხვერპლად
ეწირება მხარეს ახალს,
შავს მიწაზე უფრო დიდხანს
ჩვენი ხსოვნა შეინახავს.

ირაკლი აბაშიძე

კივის ნადირობა

როდესაც კიში სანადიროდ წავიდა, სოფელში საუკეთესო მონადირე ორი ახალგაზრდა ესკიმო-ნი, ბიმი და ბაუნი, მას კვალკვალ მიჰყვა; ცდილობდნენ კიშს არ შეემჩნია ისინი. ხუთი დღის შემდეგ ორივე დაბრუნდა თვალეზ-გაბრწყინებული; ენა უკანკალებდათ მოუთმენლობისაგან, რომ ეამბნათ მათ მიერ ნანახი. კლოშ-ქვანის ქოხში სხდომა სასწრაფოდ მოიწვიეს და ბიმი ასე დაიწყო:

— ძმებო, თქვენი ბრძანებით ჩვენ გავემართეთ კიშის კვალდაკვალ, სიფრთხილით მივდიოდით, რომ მას არ დავენახეთ. ნახევარი დღე ასე ვიარეთ, სანამ კიში დიდ დათვის არ შეხვდა. ეს ძლიერ დიდი დათვი იყო.

— იმ დათვის დიდი არ შეიძლება, — დაემოწმა ბაუნი და თითონ განაგრძო: — ამ დათვის სულ არ უნდოდა ბრძოლა, რადგან ის სხვა მხარეს მიბრუნდა და ნელი-ნელ ყინულზე წავიდა. ჩვენ ეს დავინახეთ ნაპირის კლდიდან. დათვი პირდაპირ ჩვენკენ მოდიოდა; კიში მას სრულიად უშიშრად წაჰყვებოდა. დათვის ის ხმამაღლა აგინებდა, ხელებს იქნევდა და საშინლად ხმაურობდა. მაშინ დათვი გაბრაზდა, ყალყზე შედგა, დაიღმუვლა, მაგრამ კიში პირდაპირ დათვთან მიიჭრა.

— ჰო, — ჩამოართვა ზიტყვა ბიმი და განაგრძო: — კიში პირდაპირ დათვთან მიიჭრა. დათვი მას აედევნა, მაგრამ კიში განზე გადაუხტა, გაიქცა.

— კიშმა გაქცევის დროს თოვლზე პატარა მრგვალი ბირთვი დააგდო. დათვი შედგა. დაყნოსა და შემდეგ გადაყლაპა. კიში კვლავ გარბოდა და პატარა მრგვალ ბირთვებს თოვლზე ყრიდა. დათვი ყველას ყლბავდა...

მოისმა უნდობლობის წამოძახილი და ყიჟინა. უგ-გლუკმა აშკარად განაცხადა, ეს სულ სიცრუეაო.

— ჩვენ ეს საკუთარი თვალთ ვიხილეთ, — განაცხადა ბიმი.

— საკუთარი თვალთ, — დაემოწმა ბაუნი, — და ეს მანამ გრძელდებოდა, სანამ დათვი უეცრად ყალყზე არ შედგა, დაიღმუვლა და წინა თათებს გაეჭებით იქნევდა. კიში შორით შეაქცეოდა. დათვი მას სრულიად ვერ ამჩნევდა, რადგან პატარა ბირთვები მწვავე ტკივილს იწვევდნენ მასში.

— ჰო, მწვავე ტკივილს, — გააწყვეტინა ბიმი, — რადგან ის იხოკდა თავს, თოვლზე ხტოდა, როგორც ცელქი ლეკვი, მაგრამ მისი ღრიალი და წქმუტუნი მოწმობდა, რომ ეს თამაშობა არ იყო. რომ ის ავად იყო. ამის მსგავსი რამ მე არადროს არ მინახავს. რამდენიმე ხნის შემდეგ დათვი დაუძლურდა, დაიქანცა, რადგან მეტად მძიმე იყო და ხანგრძლივ იხტუნა. ის მალე გავემართა ნაპირით, თავის ნელინელ რხევით, ზოგჯერ ჩაიმუხლებდა და ღრიალებდა. კიში კვალდაკვალ მიჰყვებოდა დათვის; ჩვენ კი კიშის კვალს მივადევდით. ეს მთელ დღეს და კიდევ სამ დღეს გრძელდებოდა. დათვი მთლად დაუძლურდა და ტკივილის გამო განუწყვეტლივ კენესოდა.

— ეს ჯადოსნობაა! — წამოიძახა უგ-ლუკმა. — ეს უთუოდ ჯადოსნობაა!

— არ ვიცი, — მიუგო ბიმი. — მე მხოლოდ მის შესახებ ვიამბობთ, რაც საკუთარი თვალთ ვიხილეთ. ბიმი კვლავ ბაუნმა შეცვალა:

— დათვი ხან ერთ მხარეს აწყვდებოდა და ხან მეორეს, — განაგრძობდა ბაუნი. — ხან საკუთარ კვალს მიჰყვებოდა, ხან დიდ წრეს აკეთებდა და დაასრულ მანც იქ მივიდა, სადაც ის კიშმა პირველად დაინახა. ამ დროისათვის დათვი ისე დაუძლურდა, რომ ხოხვაც არ შეეძლო. მაშინ კიში მასთან მიიჭრა და სისიკვდილოდ დაკლა

— შემდეგ რა მოხდა? — იკითხა კლოშ-ქვანმა.

— შემდეგ მან დაუწყო დათვის გატყავება, ჩვენ კი აქეთ გამოვეშურეთ, რომ თქვენთვის ნადირობის შესახებ ცნობები მოგვეწოდებია.

კივის დიდება

ქალები მთელი ამ დღის განმავლობაში დათვას ხორცს ეზიდებოდნენ, როდესაც მამაკაცები საბჭოში იყვნენ.

როდესაც კიში სოფელში დაბრუნდა, მას შიკრიკა გაუგზავნეს თხოვნით — საბჭოში მისულიყო. მაგრამ კიშმა მას განუცხადა: ძალზე მშვიერი და დაქანცული ვარ, ჩემი ქოხი კი საკმაოდ მოხერხებულია და დიდძალ ხალხს დაიტყვოსო.

*) დასაწყ. იხ. უფროს. „პიონ.“ № 5.

დიდი იყო ესკიმოსთა ცნობისმაცვარეობა, ამიტომ საბჭოს მთელი შემადგენლობა კლოშ-ქვანის მეთაურობით კიშის ქობისკენ გაემართა.

იმ დროს კიში საჭმელს ჭამდა, მაგრამ მოსულნი პატივით მიიღო და უფროსობის მიხედვით დასკა სუფრასთან. აიკიბა სიამაყეს და თან უხერხულობას განიცდიდა, კიში კი, პირიქით, საესპებით დამშვიდებული იყო.

პირველად კლოშ-ქვანმა უამბო მას, რა ცნობები მოიტანეს ბიმ და ბაუნმა და შემდეგ მკაცრად თქვა:

— ამრიგად, კიშ, ჩვენ გვსურს აგვისნსა შენი ნადირობის ხერხები, არის თუ არა ამაში ჯადონობა.

კიშმა მას შეხედა და გაიღიმა.

— არა, კლოშ-ქვან, მე არავეთარი ჯადოსნობა არ ვიცი. მე მხოლოდ დათვის მოკვლის უბრალო საშუალება მოვიგონე, — ეს ჯადოსნობა კი არა, მოსაზრებაა.

— ყოველ ადამიანს შეუძლია ამის გაკეთება?

— რასაკვირველია, ყოველ ადამიანს.

ხანგრძლივი დუმილი გამეფდა. ყველანი ერთბაშად შესცქეროდნენ; კიში კი ჭამას განაგრძობდა.

— და... შენ... ჩვენ გვეტყვი? დაასრულ ათობოლებული ხმით შეეკითხა მას კლოშ-ქვანი.

— ჰო, გეტყვით. კიშმა თავი დაანება ცხიმიანი ძვლის წუწუნას და ფეხზე წამოდგა. — ეს ძლიერ აღვილია. უყურე!

მან ხელში აიღო ვეშაპის ულვაში და ყველას უჩვენა. მისი ბოლოები ნემსივით მახვილი იყო. ეს ულვაში მან რგოლივით მოხარა და მაგრად მკუმშა ხელში. როდესაც ხელი უეცრად გაშალა, — ულვაში სწრაფად გასწორდა. შემდეგ მან სელაპის ცხიმის ნაჭერი აიღო.

— აი, — დაიწყო მან, — პირველად ვიღებ ცხიმის პატარა გუნდას და მასში დანთ ვავაკეთებ ჩაღრმავებულ ადგილას, ამ ჩაღრმავებულში ვათავსებ დახვე-

ულ ვეშაპის ულვაშს და ზევიდან ცხიმის ნაჭრით ვფარავ. შემდეგ მას თოვლში ჩავაგდებ, სადაც ის იყინება და მრგვალი ბირთვი გამოდის. დათვი ამ ბირთვს ყლაპავს, ცხიმი დნება, ვეშაპის ულვაში სწორდება და მისგან დათვი ავად ხდება. როდესაც დათვი უძლურდება, მას მე მახვილით ვკლავ. ეს მეტად უბრალო რამ არის!

უგ-გლუკმა თქვა: „ო! ო! ო!“ კლოშ-ქვანმა: „ა, ა!“ — და თავისი გაცემა ყოველმა „თავისებურად გამოხატა“...

ასეთი თქმულება კიშზე, რომელიც მრავალი, მრავალი წლის წინათ პოლარული ზღვის ნაპირას ცხოვრობდა და მხოლოდ დიდ მოსაზრებულობის გამო შეიქმნა თავისი სოფლის ბელადი, თუმცა ერთდროს საცოდავ, უღარიბეს ქობში ცხოვრობდა.

ასე გადმოგვცემს თქმულება:

— სანამ კიში ცოცხალი იყო, მისი ტომი კმაყოფილებას განიცდიდა და არასოდეს არცერთი ქვრივი, არც უძლური ან ავადმყოფი არ ტიროდა უხორციობის გამო...

ჯეკ ლონდონი
თარგმნილი: თ. ს — ძინა

სასწავლო წელი ენთუზიაზმით დაბთავრდა

31 მაისია.

ტფილისის მე-2 საცდელ-საჩვენებელი არასრული საშუალო სკოლა შორიდან ისევ ჩვეულებრივად გამოიყურება, შიგ კი დიდი ფაციფუცია, ყოველი საკლასო ოთახიდან საქმიანი ლაპარაკი ისმის. დერეფნებში დაიარებიან აჩქარებული ნაბიჯით როგორც მოწაფე-პიონერები, ისე მასწავლებლები. ამ სკოლაში ხშირად ვყოფილვარ, მუდამ ასეთი საქმიანია სკოლის მთლიანი კოლექტივი, მაგრამ დღეს მაინც არაჩვეულებრივია, თითქოს ზეიმისთვის ემზადებიან. გაკვირვებით ვეკითხები ამხ. ალ. გვახარას, რომელიც სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგეა:

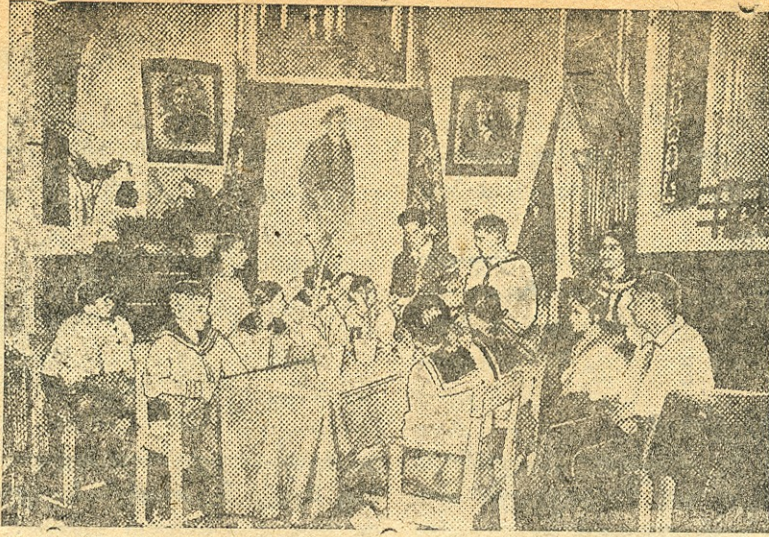
— ამხანაგო ალექსანდრე, დღეს თქვენ სკოლაში რა ფაციფუცია, რალაც საზეიმო ელფერია...

ალ გვახარია წყნარად იღიმება. სახე ჩემკენ აქვს მოპყრობილი, თვალს კი დერეფანში მოსიარულე მოწაფეებს არ აშორებს. პასუხს არ აგვიანებს.

— ერთ თვეზე მეტია, რაც აქ ასეთი სამზადისია. წუთს არ კარგავენ. უნდა ითქვას, რომ წელს მეტად ნაყოფიერი წელი გვაქვს.

შემდეგ მან სამასწავლებლოში შემოიყვანა, გადმოიღო მე-7 კლასის დიდი ყურნალი, რომელშიც ანკეტების შეგებულებული ფართო ქილალები იყო ჩაწყობილი. ეს ქილალები იძლევა ყოველდღიურ ნათელ სურათს თვითნებური საგნის მდგომარეობის შესახებ.

ტფილისის მე-15 (ყოფ. მე-9) სკოლის მეორე სანიმუშო პიონერაზმის საბჭოს წევრები, რაზმის ხელმძღვანელ რ. ტურაბოვთან საუბრობენ საგანგებო შემოწმებულ გამოცდების შესახებ.

გამოცდებზე კომისია მუშაობს. კომისიაში სამი-ოთხი კაცია, მასწავლებელი, მშობლების წარმომადგენელი და ქარხნიდან ერთი კაცი.

ქართული, რუსული ენების, მათემატიკისა და გეოგრაფიის მასწავლებლები გამოცდების შედეგებით აღფრთოვანებულნი არიან.

მე-6 კლასის მოწაფე სოსო ებრალიძე დამკვერელი მოწაფეა. იგი გეოგრაფიაში ისე მშვენივრად არის მომზადებული, რომ ამ საგანში მთელი ჯგუფი აუყვანია ბუქსირზე. მას ყველა საგანში ფრიადები აქვს. ამავე კლასში ასეთივე წარმატება აქვთ ბ. კაპანაძესა და მ. ყიფიანს.

კლასის წარმატება 84 პორცენტიდან 95 პორცენტამდის ავიდა.

მე-3 კლასში კარგ მოწაფედ ითვლება კ. შტეინბერგი. იგი მათემატიკით არის გატაცებული. შტეინბერგი მუდამ დაბეჯითებით ლაპარაკობს!

— რე კარგი მათემატიკოსი უნდა გამოვიდეთ.

* * *

მე-20 არასრული საშუალო სკოლა ტფილისის სულ განაპირა უბანშია მოთაკებული, მაგრამ სასწავლო წლის დასასრულს იქაც ზემისებური ელფერი დაუტრიალებია. საბურთალოზე რომ გავხვალ, ეს სკოლა უთუოდ მიიქცევს ყურადღებას.

მე-5 კლასის მოწაფე ნ. ნოზაძე მისაბაძია თავისი წესიერი დისციპლინით. მას 12 ფრიადი აქვს, ბუქსირზე აიყვანა ორი მოწაფე, რომლებიც შესამჩნევად გამოასწორა, მასწავლებლები დიდად ემადლიერებიან.

კარგი წარმატება აქვს აგრეთვე. ვ. მღებრიშვილს, დ. შაგლოხაშვილსა და გ. შოთიაშვილს.

მე-7 კლასში შ. კიტოვანი და ვ. კობერიძე სიგელე-ბით იყვნენ დაჯილდოვებულნი. ისინი ახლაც დიდი

მცლწევებით მოდიან და კიდევ ახალი ჯილდოს მოლოდინში არიან.

მე-6 კლასიდან წინ მიდიან კ. ეიდაროვი და ს. ჯიშკარიანი.

წლიური ნაყოფიერი მუშაობის გამო მე-20 სკოლა გარდამავალ დროშაზეა წარდგენილი.

ტფილისის 1 საცდელ-საჩვენებელი სრული საშუალო სკოლა მართლაც სანიმუშოა თავისი ნაყოფიერი მუშაობით.

მე-5 კლასის მოწაფე ჯ. მხეიძეს ყველა საგანში ფრიადები აქვს. იგი ფრიად დისციპლინირებულია. მას ბუქსირზე ჰყავდა აყვანილი ორი მოწაფე.

მე-6 კლასში თავისი წარმატებით, დისციპლინითა და საზოგადოებრივი მუშაობით ყურადღებას იქცევს ც. მაკალათია.

მე-7 კლასში ყველას ყურადღებას იქცევს მ. აბაშიძე. მასწავლებელნი დიდად კმაყოფილნი არიან სასწავლო წლის დასასრულის, რადგან მოწაფეები შეგნებულად შეხვდნენ და კლასები გაზრდილ წარმატებებს იძლევიან.

მე-14 სრული საშუალო სკოლის მე-3 კლასში ფრიადოსანი მოწაფეებია გ. კარსანიძე, შ. მღებრიშვილი, თ. შონია, შ. გიორგობიანი და რ. ყენია. მათ ბუქსირზე ჰყავდათ აყვანილი სუსტი მოწაფეები.

ამავე კლასში სუსტად მეცადინობდნენ ს. ვანრამაშვილი და ვ. შატბერაშვილი, მაგრამ საბოლოო შემოწმებაზე ისინი საკმაოდ მომზადებულნი მოდიან და სუსტი ნიშნები გაისწორეს.

წლის დასასრულს მთელი მოწაფეობა დიდი ენთუზიაზმით შეხვდა. წარმატება დიდად გაიზარდა წინა სემესტრებთან შედარებით. მთელი წლის ნაშეუქმევი ბავშვები სიხარულით ბრუნდებიან შინისკენ.

გ ა უ ზ რ თ ხ ი ლ ე გ ლ ო ბ ა

(ინჟენრის ნამბობი)

ჩარხანაში მოვიდენ ჩემთან ჩვენი საშეფო სკოლის მოწათეები. მათ დაათვალიერეს ლაბორატორია და გამოიკითხეს, თუ რას ვაკეთებთ ჩვენ. შემდეგ ლაპარაკი ჩამოვარდა ელექტრობის შესახებ.

— ყველაფერი ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ არავითარი საფრთხე არ ელოდეს ადამიანს, — თქვა ერთმა სტუდენტმა.

— არა, თავიდათავი ის არის, რომ არ უნდა გეშინოდეს, — თქვა მეორემ. — თუ შეშინდი, — მორჩა შენი საქმე, დაილუპები!

— არა, ყველაზე მნიშვნელოვანი ის არის, რომ უნდა იცოდეს, თუ რა არის ელექტრობა და როგორ უნდა მოეპყრო მას.

— რომელია ჩვენში მართალი? — მკითხეს ბავშვებმა.

მაშინ მე ვუამბე მათ, რაც ერთი თვის წინათ შემიძინებია.

ერთხელ სასწრაფო საქმე მქონდა. როდესაც ქარხანაში მუშაობა ვათავდა, ყველანი წავიდნენ-მოვიდნენ, დავრჩით მხოლოდ მე და ერთი მეხანძრე. მე უნდა გამომერკვია, თუ რამდენად შეიძლება ერთი ხარისხის ნიკელიანის მავთულის გახურება, რომ ის ძალიან გახურდეს, მაგრამ არ გადაიწვას. მეს გასახურებლად გამოვიყენე ელექტროდენი.

მავთული ძალიან გრძელი იყო, ავდექი და ლურსმანზე დავახვიე, შემდეგ გამოვაძრე ლურსმანი და მავთულის ზამბარა გამომივიდა.

ჩემს ლაბორატორიაში არის დაფა, ზადაც თავმოყრილია სხვადასხვაგვარი ელექტრობა: ქალაქის გასანათებელი დენი, მუდმივი დენი რადიომიმღებისთვის და სხვა. ავიღე ჩემი ზამბარა და მისი ორივე თავი შევეურთე ქალაქის ელდენს. მავთული მალე გახურდა. მე დავიხარე და ვაკვირდებოდი, მავთული ყველგან ერთნაირად იყო თუ არა გაწითლებული.

მუშაობაში ისე გავერთე, რომ ძალიან ახლოს მივედი მავთულთან და ჩემი თითი როგორღაც შეეხო მას. იმ წამსვე ტანში დამიბრინა დენმა და სულ ცახცახი დამაწყებია. მე უნებურად ჩავავლე ხელი მავთულს და ციებცხელებიანივით ვძაგძაგებდი. მტკივა, მინდა ხელი გავშალო, მაგრამ ვერ მოვართვის: დამიჭირა ელექტროდენმა, არ მიშვებს.

რა მომივიდა? ლაბორატორიაში ქვის ნოტიო იატაკი იყო, ის კი ელექტრობის კარგი გამტარია. მე რომ თითით შევეხე მავთულს, დენმა ტანში გაიბრინა და ნოტიო იატაკით ჩავიდა მიწაში.

რატომ ვძაგძაგებდი მე, თითქოს გამაცვივავო? იმიტომ, რომ ტანში მივიღია ელექტროდენი, მერე ისიც როგორი — ცვალებადი, ესე იგი, ისეთი, რომელიც ხან შესუსტდება, ხან გაძლიერდება — წუთში ას-

ჯერ ეცვლება ძალა, და მეც კბილს კბილზე არ ვაცემინებდა.

მე კარგად ვიცნობ ელექტრობას, ვიცოდი, რომ ელს ვერანაირად ვერ გავშლიდი და მინდოდა სხვა-ნაირად მეხსნა თავი. დავიწყე უკან დახევა — იქნებ მავთული მოიჭიმოს და გაწყდეს მეთქი, მაგრამ ის რომ ზამბარასავით იყო დახვეული, ამიტომაც იშლებოდა, მაგრამ არ წყდებოდა.

მთელი ტანით ვძაგძაგებდი, ველარ ავიტანე მეტი და იატაკზე გავიშლართე.

მივიხედ-მოვიხედე. ვხედავ: იატაკზე აგდია რეზინის ნაჭერი, სკამის დასაჯდომის ოდენა. რეზინა ელექტროდენს არ ატარებს; თუ შევეძელი იმაზე მოთავსება, ელდენი მიწაში ველარ ჩავა, და მეც ვავთავისუფლდები.

მივფორთხდი რეზინთან, დავიჩოქე ზედ, ხელებიც ამაზე დავბჯინე... მეშველა! გავშალე ხელი, გადავადე მავთული, მაგრამ ადგომა მინც ვერ გავბედე. კარგად მივათვალიერ-მოვათვალიერე ყველაფერი და დავინახე, რომ ცალ ფეხზე შემომხვეოდა მავთული. გავითავისუფლე ფეხი და წამოვდექი.

მთლად ოფლიანი ვიყავი. გული ჩიტვივით ფართხალვდა. მივედი დაფასთან და გამოვრთე დენი. ვაგავარვარებულნი მავთული მალე გაშავდა და ვაცივდა.

დავხედე ხელს — იქ თორმეტ ადგილას ამოეჭამა ელექტროდენს ხორცი. მაშინ ვერ ვგრძნობდი ტკივნის, ესლა კი საშინლად მეწოდა. ექიმმა მალამო წამისვა, და ჭრილობები მალე მოშუშდა.

— აბა გვაჩვენეთ თქვენი ხელი! — შემომეხვივნენ ბავშვები.

— ვაი, როგორ დაუწვავს! — წამოიყვირა ერთმა. — მე ხომ ვთქვი, ყველაფერი ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ ადამიანს არაფერი დაუშავდეს!

— არაფერიც! — შეეკამათა მეორე. — ისე რანაირად მოაწყობ ყველაფერს, რომ რაიმე საფრთხე არ იყოს. თავიდათავი ისაა, რომ არ უნდა შეშინდენარ უნდა დაიბნე. ბიძია ივანე რომ დაბნეულიყო რეზინზე ხომ ვერ მოთავსდებოდა, ვერ მოიფიქვრებდა.

— კარგი, ერთი! — თქვა მესამემ. — ცოდნა თათავითავი. ბიძიას რომ არ სცოდნოდა, რომ რეზინი არ ატარებს ელექტრობას, ხომ არ ავიდოდა რეზინზე, ატარებდა.

— თქვენ ყველანი ცოტოცოტათი მართალი ხართ, ბავშვებო, — უთხრა მათ, — მაგრამ მთავარი რატუნ არის, ის დაგავიწყდათ. ჩემი გაუფრთხილებლობა. მე რომ ფრთხილად ვყოფილიყავ, ეს არც დამემართებოდა. ფრთხილად და ყურადღებით მოვეყარინე ელექტრობას, ის ძალიან საშიშია.

მოქალაქე

მახსოვს ის დრო, ის დარბაზი,
 მორთული და ხალხით სავსე;
 მახსოვს, ბავშვი გვიმღეროდი
 ზღვის ნიავის მაღალ ხმაზე.
 გეცვა კაბა, ლურჯი კაბა,
 შეკერილი დედის ხელით.
 სცენის შუქი გამშვენებდა
 და მოძრავი თეთრი ყელი.
 ვიშრის ლამაზ მარცვლივით
 გიბრწყინავდა სხივქვეშ თვალი;
 ნახატს ჰგავდი და სინაზე
 განუყრელად გქონდა ქალის.
 იდექი მარტო და გეჭირა
 დიდებით კოხტა თავი
 და დაგყავდა ხმის ტალღებში
 ფრინველვით ლექსის ნავი.
 მე ის ლექსი ბავრჯერ მითქვამს,
 წამიკითხავს მგონის გულით,
 წამიკითხავს... მაგრამ, ბავშვო,
 სულ სხვა იყო შენგან თქმული!

ვგრძნობდი სიტყვებს, მწერლის სიტყვებს
 გაზრდილსა და თითქოს შეცვლილს...
 საღ მოკრიბე, ვინ გაჩუქა
 ისე დიდი განცდა, ცეცხლი?!
 მაგრძნობინე იმ ხმით სიო,
 გაზაფხული, ბუჩქი ვარდის,
 მაგრძნობინე ბრძოლა, ის დრო,
 ყუმბარებით მტერს რომ ვკლავდიო,
 მაგრძნობინე ხმლების ლესვა,
 დაცემული ძმების სისხლი,
 გლების ქოხი, შვილის კენესა
 და მტრისადმი დედის ზიზღი.
 ხმა შეწყვიტე, გადმოგვხედე
 თავი დინჯად დაგვიკარი
 და დიდიხნით დაგვიტოვე
 ფიქრისა და განცდის ქარი.
 მახსოვს ის დრო, ის დარბაზი,
 მორთული და ხალხით სავსე,
 მახსოვს, ბავშვი გვიმღეროდი
 ზღვის ნიავის მაღალ ხმაზე.

გიორგი კახანიძე

მგალობელი ჩიტების ზეიმი პირველ მაისს

(უძღვნი მარიჯანს)

გა
 ოთხ
 დგენ
 ქა
 გოგ
 ბით
 მე
 მოწ
 მომ
 ყვან
 აქვს
 ბ.
 ტამ
 მ
 ბერ
 ბერ
 სულ
 წავ
 ფერ
 ეს
 მ
 წეს
 სირ
 ელნი
 ვადა
 რებ
 კებენ
 დ
 გვი
 ბი

მშვენიერია შაორის მინდორი, მეტადრე მაისში.
 კვალუწვდენელ მთის კალთებზე დაფენილა. არ-
 ვკლივ ნაძვი და ფიჭვის ხეები, თითქო ისინი ბუნე-
 რას საპატოო დარაჯებად დაუნიშნავს. შემდეგ ტევ-
 ბერი ტყე მოსავს მთას და ამავე დროს სდარაჯობს
 ბერეკდავების წყაროს შაორის მინდორისათვის.
 თვით მინდორი მოფენილია რბილ და ფაფუკი
 ხალხით, თითქოს მწვანე ხვერდის ხალიჩა გაუშ-
 იათ. წითელ ყაყაჩოს, ყვითელ ბაიას, შროშანს და
 მჩხვა ფერად ყვავილებს თავს დასტრიალებენ ათას-
 სულკარი ჭრელი პეპელები, თითქო ახალგაზრდა კობ-
 წავია ქალები, ყვავილებს სათითაოდ ყნოსავენ, რათა
 ფერიიგულისათვის აირჩიონ. ჩიტები მოკრძალებით
 ეს სკან მისდევნ მათ და ემუდარებიან: — ნება მოგ-
 მცით ჩვენ, დაგიკრიფოთ თაიგულები. მგალობელი
 წესიტები აკომპანიმენდს აძლევენ ნაკადულებს, რო-
 სირელნიც მთის კალთებიდან სწრაფად ჩამორბიან, რა-
 ვადა დასტკბენ შაორის მინდვრის ცქერით. ხან შე-
 რებებიან ალტაცებულნი, სულგანებულნი შეყუ-
 ტებენ, მერმე გაასხენდებათ, რომ მკორე კუთხე უნა-
 დ გვი დარჩათ, ახლა იქით გაექანებიან, არალალოს

ძახილით, მათ მისდევთ მგალობელი ჩიტები, ხან
 მოეხვევიან — გადაკოცნიან, ხან მოშორდებიან, გაი-
 ნაკარდებენ და კიდევ დაუახლოვდებიან. ერთად
 მზიარულობენ ამ დღესასწაულს — გაზაფხულის
 დადგომას.

კალამი სუსტია — და ენა უძლური შაორის მინ-
 დვრის სიმშვენიერის აღწერისათვის. თვითონ უნდა
 ნახოთ, რათა დასტკბეთ მისი სილამაზით და მაშინ
 დარწმუნდებით რა გენიოსია ბუნება მხატვრობაში.

სწორედ ამ ლამაზ მინდორზე განიზრახა მერც-
 ხალმა პირველი მაისის დღესასწაულის გადახდა.

მშვენიერი მაისის ღამეა. მთვარე კაშკაშებს, ცაზე
 ბამბის ქულა ღრუბლები კიაფობენ. მთები დილის
 ფერ გამჭვრეტ ნისლში გახვეულან. შაორის მინ-
 დორი მწვანე ხვერდის სუფრას მოგავიწოდებს ყვა-
 ვილებით ამოქარგულს.

მერცხალმა მოიწვია მგალობელი ჩიტები და მუ-
 კობრები: ჯაფარა, მტრედი და მწყერი. სუფრა გა-
 წლილი იყო ნაძვის ძირში. ყვავილები ამშვენებდა
 მას. ვაზის ფოთლებზე ელაგა სხვადსხვა ტკბილი
 საკენკი, ყვავილების თასებში ესხა ნექტარი. დანიშ-

ნულ დროზე მოფრინდენ, ჯერ მეგობრები შემდეგ მგალობელი ჩიტები: ბულბული, შაშვი, მოლალური, ტოროლა, იადონი და მათთან მშვენიერი ხოხობი.

მერცხალი მიესალმა მათ:

— კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება. —

შაშვიმ განაცხადა:

— ჩვენ მოვიყვანეთ ხოხობი, ეს სხვანაირი ხოხობია: მახლობელია მგალობელ ჩიტებთან, ამასთანავე დარბაისელი, კარგი მოლაპარაკე, ვინებაც სწორად უჭრის, დარწმუნებული ვარ: საზოგადოება უკმაყოფილო არ დარჩება.

ჩიტები ერთმანეთს გაეცვენენ, შექნეს მხიარული ქიკიკი.

ჯაფარამ განაცხადა:

— კრება შეუადგინოთო.

დასთანხმდენ ყველანი. აქ იყვენ მოხუცი შაშვებიც. თავმჯდომარე ჯაფარამ კრება გახსნა შემდეგი სიტყვებით:

— პატივცემულო მგალობელო ჩიტებო, მე არ შემიძლია თქვენთან ერთად არ გამოვთქვა ჩემი მწუხარება, უფრო გულისწყრომა, რომ თქვენი ისანა მშვენიერი მგალობელი ჩიტების სიმღერა ნოტებზე არ არის გადაღებული, რომ მთელმა ქვეყანამ გაიცილოს.

— მართალს ამბობს ჯაფარა, — ჩაუმატა მოლალურმა.

— ჩვენში ბევრია ნიჭიერი და რადგან ნოტებზე არ არის გადაღებული, ვერვინ იცნობს, მაგრამ რა ვინდა ნოტები ხელში ჩაიგდეს ბოლოქანქალებმა და განა ჩვენ დაგვანებებენ?! ერთხმად გადაწყვიტეს,

რათა გამართონ დიდი კონცერტი და რაც შემოვა იმით ნოტები შეიძინონ.

— სად უნდა ვასაღდეს ეს ნოტები? იკითხა ახალგაზრდა მოლალურმა.

— ქალაქში როიალზე და სკრიპკაზე დაუკრავენ, სოფელში კი სტვირზე და ჩონგურზე, — უბასუხა ახალგაზრდა მოლალურმა.

— ჩვენი სიმღერა ნოტებზე გადიდება, ახალგაზრდობა შეისწავლის და იმღერებს შავი ზღვიდან კასპის ზღვამდის, — დაამშვიდა ჯაფარამ.

ეს ძალიან მოეწონათ ყველას და კარგ გუნებაზე დადგენ. ამის შემდეგ წამოიშალენ და სუფრას მოუხსნდენ. ტოლუმბაშად ტოროლა აირიჩიეს. ტოროლამ როგორკ რიგი და წესია: პირველად მასპინძელი მერცხალი ადღეგრძელა, უსურვა მას დღეგრძელობა და ნაყოფიერი თანამშრომლობა მომდევნო ჩიტებისა. მერე რიგრიგად ყველამ ადღეგრძელა მერცხალი. მერცხალმა მადლობა გადაუხადა ყველას და სიტყვა მოითხოვა.

— ძვირფასო მგალობელო ჩიტებო და მშვიდო და წყნარო მეგობრებო, თქვენ სულ გესმით, რომ ახალი გაზაფხული დადგა, მზე სხვანაირად ანათებს და ათბობს, თქვენ ყველა ამ გაზაფხულს უგალობთ. ეტრფით მას, მაგრამ არიან ფრინველები მეტად ჩამორჩენილი, რომელთა ყურს არ სწვდება თქვენი ვალბობა. ისინი მაინც მიწას ჩასცქერიან, პატრონის ხელში შეეყურდნენ, ვერ შეუგნიათ ცხოველყოფელი სიდიადე ახალ გაზაფხულის სხრეებისა. ყოველ დღეობა ვარამა ჩაითრია ისინი. მე, როგორც მერ-

ცხალს მეხერხებოდა ახლოს გავცნობოდი შინაურ ვრინველს: ჭათმებს, ბატებს, იხვეებს, ინდოურებს და მტრედებს. მტრედებს რაღაცა განსაკუთრებული დამოუკიდებელი ცხოვრება ჰქონდათ. ესენი არ სპირობდნენ ჩემ ყურადღებას. მე დანარჩენ დაქვეითებულ ფრინველზე ვზრუნავდი. ინდოურები, რომ მოკრავდნენ ყურს ჩემ ჭიკჭიკს, მედიდურათ ვადმოიგდებდნენ გულზე მარჯნის ყელსაბამს და უმცროსებს ჩემზე მიუთითებდნენ:

— უყურე. უყურე, უყურე — გულზე წითელი ყელსახვევი აქვს, რაცხა ახალ ცხოვრებას ქადაგებს. ხომ ხედავთ თვითონ როგორ მოხდენია, ფირფიტას დამსგავსებია, თუ ყურს დაუგდებთ მაგას დაემზგავსებით. ამის შემდეგ უმცროსები ზურგს შემომამქცევდნენ და ერთი ხმით დასძახოდნენ:

— ყრუ ვართ, ყრუ, ყრუ, ყრუ. მერმე დაიწყებოცნენ შინაურებზე ჭორიკანობას.

6. ტაქეულაზვილი

(დასასრული შემდეგ)

მეზღვეურის სიმკვარე

ერთი კვირაა მივდივართ,
ირგვლივ წყალია მარტო.
ღამდება, ზღვაზე ბინდია,
და ნავსაყუდარს ვნატრობთ...
შორს თოლიების ლაშქარი
ჟივილს ტალღებში აქსოვს,
ასეთი საღამოები
თმაზე ურიცხვი მახსოვს.
წიტომ გექმე, რომ მიყვარდა
შენი ტალღების ხმაო,
თვალუწვდენელო მინდორო,
ლურჯად გაშლილო ზღვაო!

ზღვაში — ჩაუშვი ანკესი,
ვარინდებულა ზღვაო,
წმობლებზე ფიჭვი წამიღებს,
ოჯახის გულისთქმაო.
შენთან მოველ და მინდა რომ
პეშვით ტალღები ვსვაო,
გაშლილო ლურჯო მინდორო,
თვალუწვდენელო ზღვაო!
ერთი კვირაა მივდივართ,
ირგვლივ წყალია მარტო...
ღამდება, ზღვაზე ბინდია,
და ნავსაყუდარს ვნატრობთ...

გიორგი კალანდაძე

მხატვა ბრძოლა

მთელი დღის სიარულით დაღლილი პატარა მიხა უფულოდ მიჰყვებოდა თოვდომარჯვებულ ბიძიას.

დიღანდელი ხალისი და ცნობისმოყვარეობა დაჰპარგოდა. სახეზე დაღლილობა ეტყობოდა და უხალისო ნაბიჯით მისდევდა ვიწრო ბილიკს.

ორივე მხარეს ხშირი ბარდები და ასწლოვანი ხეები ამართულიყო, ტოტები ერთმანეთში გაეხლართათ და ბილიკის ზევით ხშირი ფოთოლით შემოსილ თაღს ქმნიდნენ.

ირგვლივ ტყის ჩვეულებრივი მდუმარება მეფობდა. სქელტანიანი მუხები გაუძრევლად იდგნენ და თითქოს ფიჭვში შესულანო, დაკბილული ფოთლებით მშობელ მიწას ჩაჰყურებდნენ.

— ტყის მდუმარებას მხოლოდ მოუსვენარი ძაღლი არღვევდა და უხვად გაფენილ ხმელ ფოთლებს მარდი სირბილით აშრიალებდა. უცებ ფოთლების შრიალს არაჩვეულებრივი ხმაური დაერთო, მდუმარე ტყეს ჩურჩულით ჩაურბინა და შორეულ ხეებში ჩაიკარგა.

— ძაღლმა ყურები სცქვიტა, ქაქქასი შეწყვიტა და სმენად გადაიქცა. მიხას ბიძა შესდგა, ძაღლი საყელურით დაიჭირა და გაყურდა.

— მიხა გამოცოცხლდა, დაღლილობა გადავიწყდა. მზათ იყო ბიძასთვის ეკითხა თუ რა ხმაურობა იყო ეს, ბიძა წყნარად ყოფნას ანიშნებდა. გაჩუბდა, ხმაურს ყური მიაპყრო და ფრთხილად მიმავალ ბიძიას ხმამოუღებლივ უკან გაჰყვა.

ნაკადულივით დაკლაკნილ ვიწრო ბილიკს აცდნენ. გაუვალ ბარდებში შევიდნენ და დაბურული ტყით დაჩრდილულ რბილ მიწაზე გაინახნენ.

ხმაური უფრო გაძლიერდა, თითქოს ტყეს სჩხავნენო მოისმოდა ტოტების მტვრევის ხმა და მიხასათვის უცხო ბუტბუტი.

ცოტა კიდევ გაიარეს, ფრთხილად ამოფარდნენ ხეებს და სმენად გადაიქცივნენ. ახლა ხმაური სულ ახლო ჩნდა. მიხას ბიძამ მონადირის მზერით დაათვალიერა მიდამო და ძმისწულს უშველებელი კაკლისაკენ გაუშვირა ხელი.

კაკალს ქოლგასავით გადაეშალა თავისი ტოტები და დანარჩენი ხეები თავის ჩრდილში შეეფარებინა.

მიხამ გულისტოკვით გაიხედა კაკლისაკუ, ცნობისმოყვარე თვალები ტოტებს შეაყოლა და განკვივრდა. შიშისაგან გული აუტოკდა, თმა ჯაგარავით ყალყზე დაუდგა და თავისდაუნებურად ზეს ამოეფარა.

კაკლის ხეზე დათვი ასულიყო. ბანჯგვლიანი თათებით კენწეროებს სცემდა და მწიფე კაკალს სეტყვასავით ჰყრიდა.

კაკლები წვიმის წვეთებივით ამრიალებდნ მიწაზე გაფენილ ხმელ ფოთლებს და მათ შორის შეუშინეწვლად იმალებოდნ.

დათვი თითქოს ლელვს კრეფდა ისე იწვდიდა ტოტებს, და კაკალს სთქვლეფავდა.

მიხას ბიძამ თოფი გადმოიღო, დაუმიზნა და ის იყო სასხლეტი უნდა გამოეწია, რომ ამ დროს თითქოს ვიღაცამ უკან გასწიაო, თოფი ისევე ჩამოიღო და მიხას რალაცაზე ანიშნა.

მიხამ გულისტოკვით გაიხედა ხშირი ბარდებისაკენ, რომლებიც უცნობი ძალისაგან არეჩვეულებრივად ირხეოდნ და მიწაზე დაყრილი ხმელი პიწიწკები მძიმე ფეხის ქვეშ განუწყვეტლივ იმტვრეოდნ.

ბარდებიდან ვეებერთელა ტახმა გამოჰყო თავი. ირგვლივ ყველაფერი დაათვალიერა და რა კი დარწმუნდა რომ არაფერ იყო, ფოთლების ჩუჩვითა და მიწის თხრით კაკლისკენ გამოემართა. მის ზურგზე უხეში ჯაგარი ზღარბის ეკლებივით ამართულიყო. ბოლოები მწიფე თავთავივით დაჰყვითლებოდათ და სიარულის დროს პურის ყანასავით ლელავდა.

პატარა თვალები ძლივს მოსჩანდა ჯაგრით დაფარულ ქუთუთოებიდან.

ორი გრძელი ეშვი აქეთ-იქით გაეწვავდა და მზის

სხივებზე სადაფის ღილებივით ბზინავდნ, ვეებერთელა ტანი კამეჩისებური სიხანტით მისი იზლაზნებოდა და კუდის ქნევით კაკალს უახლოვდებოდა.

რამდენიმე კაკალი შესთქვლიფა, ეგემრიელა, კუდის ქნევას მოუმატა და კმაყოფილი ღრუტუნით დათვის მიერ ჩამოყრილ კაკლებს ძებნა დაუწყო.

მიხა, შეშინებული კურდღელივით, მიჰკროდა ხის ძირს, ერთიორად მოკუნტულიყო და სულგანაული გაჰყურებდა ხან ღორს ხან დათვის.

დათვმა გაიგო რა მის ჩამოყრილ კაკალს ღორი შეექცეოდა, ერთ წამს გაჩერდა. კაკლის ბერტყვას თავი მიანება და თითქოს მოწინააღმდეგეს ზომავაო ღორს დაუწყო თვალიერება. შემდეგ კი საზარელი ხმით აბურტყუნდა, კაკლის ტოტებს დაუწყო ცემა და ღრიალით ტოტიდან ტოტზე გადადიოდა.

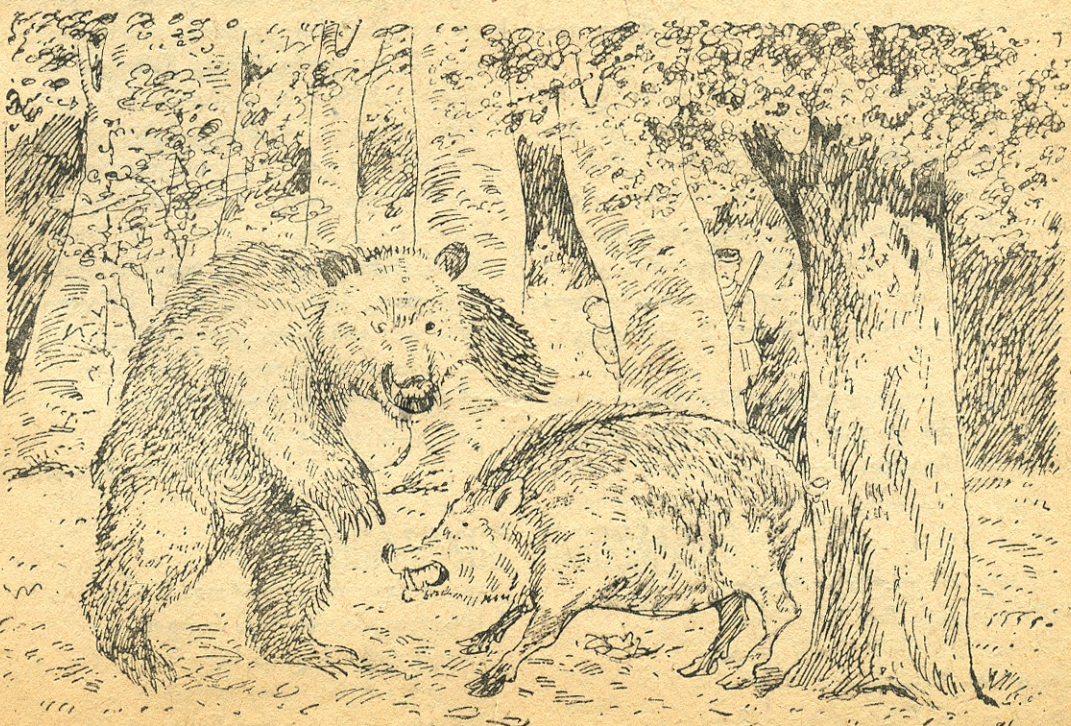
ეს ხმა დაბურულ ტყეში ქუხილივით გაისმა, მღუმარე მთებმა ბანი მისცეს, ხევ-ხუეებმა გააძლიერეს და ჟრუანტელის მომგვრელი გამოძახილით შორს გადაიკარგა.

ამ ხმაზე მიხა კანკალმა აიტანა, უფრო მოიკუნტა და სუნთქვაც კი შესწყვიტა.

ღორმა ერთ წამს თავი აიღო, ჰაერი იყნოსა და თითქოს აქ არაფერიაო ღრმა ამოქშინვის შემდეგ ჰამა განაგრძო.

დათვი უფრო გაბოროტდა, დაჭრილივით აღრიალდა. ტოტების მტვრევას მოუმატა და ღორს რიხვით ჩამოჰკრიოდა.

ღორი ამ მუქარას გულგრილად უსმენდა, თავაულებლივ კაკლებს ეძებდა და თითქოს აქ არაფერიაო ჰამას არა სთმობდა.

— ესროლე ბიძა! — ძლივს წაიჩურჩულა მისამ და ლორზე ანიშნა. მაგრამ მონადირემ უარის ნიშნად თვალები გადაატრიალა და ჩუმად ყოფნა ანიშნა.

მისაც გაინაბა. ხის ტანს მაგრად მიეკრა და ელოდა რა მოხდებოდა.

გაბრაზებული დათვი ღრიალებდა, პირიდან ღორბლებსა ჰყრიდა და რისხვა-მუქარით ღორის ჯაკურს კაკლის ტოტებზე იყრიდა. მაგრამ ღორი მაინც ურადლებას არ აქცევდა, სიამოვნებით კუდს იქნევდა და გემრიელ კაკალს სთქვლევდა.

ლათვი მოთმინებრიდან გამოვიდა, საზარელი ხმით დაიღრიალა. ზღარბივით მოიკუმშა და ბრდღვინვა-ღრიალით დაბლა დაეშვა.

კაკლის ტოტები შიშვე ტანის ქვეშ მოჭრილ ხეაგვით აჭახჭახდენ, დიდი სიმძიმით მოხლონილები თავისივე კანზე დაეკიდნ და თითქოს ისინიც შეშინდნ ამ საზარელი მხეცის ღრიალით, კანკალი დაიწყეს.

მოკუმშული დათვი ბურთივით ღორის წინ დაეცა, ელვის სისწრაფით წამოხტა, უზარმაზარ ღორს წინ აემართა და ანთებული თვალებით მზერა დაუწყა.

ღორმა წყნარად ასწია თავი, კაკლის ჭამას თავი მიანება და ლამბაჭივით პრტყელი ღინგი რამდენიმეჯერ შეატოკა.

დათვი აიქოჩრა, ცოფმორეული უკანა ფეხებზე შესდგა, საზარლად აღრიალდა და მოპირდაპირს დაეტაკა, არაჩვეულებრივი სისწრაფით ზურგზე მოახტა, კბილები სქელ კანში ჩაუყარა და მძიძე თათებით ცემა დაუწყა.

ღორი ღრუტუნით გაუხტა ვანზე, კაკლის ძირას მიდგა და მთიბავივით აქეთ-იქით თავის ქნევა დაიწყა.

დათვი ბრდღვინავდა, ბანჯგვლიან ტანს უკანა ფეხებზე ამაგრებდა, პირიდან ქაფსა ჰყრიდა და წინა თათებით შეუპოვარ ღორს თავპირში სცემდა.

ღორიც არ რჩებოდა. გავა კაკლის სქელ ტანს მიაცრდნო. წინა ფეხები მაგრად დაიბჯინა და თავის ღონიერი ქნევით გააფთრებულ დათვს იგერიებდა. ბასრი ეშვებით ტყავს უფატრავდა, სისხლს ადენდა და ღინგის ღონიერი გაქნევით შორსა სტყორცნიდა.

დათვი არ სცხრებოდა, უფრო გაშმაგებული ღრიალით სცემდა ღორს და გასისხლიანებულ გვერდებშე უშრადლებას არ აქცევდა.

გაცოფებული მხეცთა ბრდღვინვა და ღრიალი მთელ ტყეს აზანზარებდა. მთიდან მთაზე გადადიოდა, ხეებში ქუხილივით იჭრებოდა, და ყველა სულდგმულს შიშის ზარსა სცემდა.

ყველა გაინაბა. ყველა გაიშუბდა, ყველამ კანკალით თავშესაფარი მონახა და მძვინვარე მხეცთა დაცხრომას შიშითმენლად ელოდა.

გამძაფრებული ღორი და დათვი არ სცხრებოდნ, ერთმანეთს განეტებით სცემდნ. ბრუნისაგან იაწის ჰგლეჯდნ, და მოწინააღმდეგეს საიკვდილოდ არ ინდობდნ.

ღორმა ძალა მოიკრიბა, კაკლის ტანს მოშორდა, დაღლილ დათვს მძლავრად გაუქნია ღინგი და გულაღმა დასცა. საოცარი სისწრაფით გაჰკრა ეშვი და მუცელი გაუფატრა.

დამაოცებულმა დათვმა ყელგამოჭრილ ძროხასავით დაიღრიალა.

გამარჯვებული ღორი ერთ ადგილას იდგა და ელოდა მის წამოდგომას, რომ უფრო მძლავრად დატაკებოდა, მაგრამ დათვი ადგილიდან აღარ იშროდა.

ერთ წამს საჩუმე ჩამოვარდა, მხეცთა მძვინვარებით შეშინებულ ტყე ხმას არ იღებდა. შეძრწუნებული სულდგმულნიც სადღაც შემძვრალიყვენ. ბალახნიც თითქოს გაქვავებულიყვენ და საერთო მღუპარებას არ არღვევდნ.

ნიავეც ჩამდგარიყო, სიჩუმე იყო, თოფმა იგრიალა.

თოფის ხმაზე ხეზე მიბმული შეშინებული ძაღლი აწყბუტუნდა და თინიანი ყეფით საყელურიდან განთავისუფლებას ლამობდა.

ხესთან განაბული მიხა წამოხტა, ღორისაკენ გაიხედა და ცნობისმოყვარეობით აცმუკდა.

დაცემული ღორი სწრაფ წამოხტა და განსაცვიფრებელი სისწრაფით გაემართა მისაკენ.

მიხა შეშინდა, უკანვე გადახტა და არ იცოდა რა ქნა, რომ ამ დროს კვლავ დაიგრიალა თოფმა და ღორი მძიმედ დაეცა რბილ მიწაზე. მძლავრად გაქნია ფეხები, ხმელი ფოთლები შორს გაფანტა და ქვე მდგომი წიფლის ხე სიმწარისაგან დაღრღნა.

მონადირე სწრაფ გადახტა. ხანჯლით ყელი გამოჭრა და ღმილით გაფთრებულ მიხას მიმართა:

— აედავ! ჩვენ ორივე ჩავიგდეთ ხელში. წიდან რომ მესროლა შეიძლება ორივეს ვერ მოვკლავდი; ახლა კი — ორივე ჩვენია.

თუჩამან ზანშიაზვილი

საპრაპევის შეჯიბრება

ციოლონიჩელი ორკესტრში ძვერდა, თან ბანს აძლევდა მას როიალი, და კაილოფონის უღერასთან ერთად ფლეიტაც სტვენით იყო დამთვრალი. კონცერტი გვიან დასრულდა ღამით. დარბაზში ტანის გრიალი დადგა,

და დირიჟორმაც დატოვა სკამი, სინათლეები ჩააქრეს რადგან. მუსიკოსები მიდიან სახლში, ყველა კარები უკვე დარაზეს, დაკეტა, სადაც გრგვინავდა ტაში, ძველმა დარაჯმა დიდი დარბაზი.

დადგა სიჩუმე.
ჩამოღვა ღამე.
დადგა სიჩუმე. გავიდა წამი,
და შუალამის ჩუმ სიბნელეში
ხმა ამოიღო ცელქმა ფლეიტამ:
— ამხანაგებო, ვფიქრობ, დღეიდან
უნდა იცოდეთ, რომ საკრავებში
ყველაზე უკეთ ისევ მე ვმღერი!
მაგრამ კსილოფონს წაუხდა ფერი:
— მიქარავ! მე ვარ უფრო მაღალი!
და კოლოფიდან გამოძვრა გრძელი
ძუის ქამანჩით ვიოლონჩელი.
ატყდა დარბაზში აყალმაყალი.
ჩამოვრია აქ როიალიც
და კლავიშების კბილნი დაკრიჭა:
— ყველგან გაისმის ჩემი გრიალი;
კლუბში, სახლებში და თეატრიდან.
გულწრფელად ვწუხვარ, რომ სიმღერები
თქვენი მკრთალია და ერთფერია,
და როდესაც მე ავმეტყველებდი,
თქვენი ძმობილნი აღარ მღერიან.
ას ორმოცდაათ სიმისა ძალით
ძალძის შევცვალო მთელი ორკესტრი,
და ჩების ტაში ყველგან მომესმის!
თქვა და ამღერდა აქ როიალი.
— აქ რაა კარგი, ნეტავი? —
ალაპარაკდი ფლეიტა:
— ვბედავ და მუდამ ვბედავდი
შენკენ ყურებას ზევიდან.
სიმღერა თუ მომინდება,
დარბაზს ავავსებ ბგერებით,
ბულბულიც კი გარინდება
ჩემი ხმის მშვენეირებით.
მაგრამ პიკოლომ იქვე პასუხად
ფლეიტა მწარე რჩევით დასუსხა:
უთხრა:
— ძალიან ნუ იბერები,
შენი ხმა არვის დაგვეყვედრება,

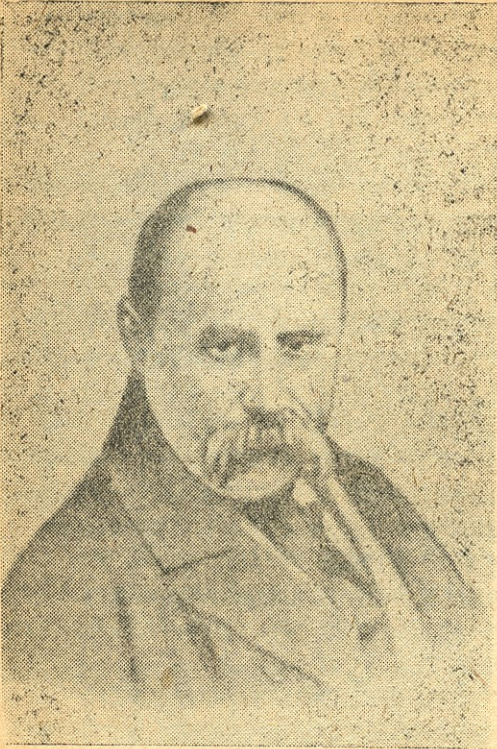
შენც იცო, ბულბულს შენი ბგერები
ვერსად ვერას დროს ვერ შეედრება.
სულ სხვაა, როცა მე ავმღერებდი,
ძალძის მსმენელი თან გავიყოლო
და არავის წინ არ შევჩერებდი, —
აი, როგორი ვარ მე — პიკოლო!
— მე მაინც სტვენით ვერ გამაკვირვებ! —
პასუხად მღერის ვიოლონჩელი:
თქვენს ხმებს გარიყავს, გაანაპირებს
ჩემი ხვერდი ნაზი და ვრცელი,
მელოდიური ბგერებით სავსეს
ვინ შეედაროს თქვენში ჭიანჭურს,
სად შეედაროს ხმა ჩიტის მსგავსი
ჩემს ხმას ღამაზს და ადამიანურს!
აქ ჩაერია კვლავ კსილოფონი:
— არ გადაჭრილა ჯერ კიდევ დავა,
ქვეყნად არ არის კაცი, მე მგონი,
რომ არ იცოდეს ვინ ვარ და რა ვარ!
ოცდაათ ნაჭრით გავკეთებულვარ,
და, თუკი ვინმე ჩემს ბგერებს შეჰყვავ,
უეჭკულია, ის უნებურად
მარტოც დაიწყებს მხიარულ ცეკვას!
დავა გაგრძელდა.
ყველამ დაუკრა,
თუმც ვერ გადაწყდა ეს კითხვა ჯერაც:
— უკეთესია, ნეტავ,
რა უფრო —
როიალი თუ ფლეიტის მღერა?
და გადაწყვიტა ყველა საკრავმა,
რომ თქვენ გადაჭრათ, ბავშვებო, დავა,
თუნდაც მარკას მას ნურც-კი დააკრავთ, —
რედაქციისკენ წერილი წავა.
დაწერეთ, მოგწონთ უფრო რომელი
ამ საკრავებში, ნახეთ ყოველი!
არ დაივიწყოთ,
რომ ახლო ხანში,
ბავშვებო,
თქვენგან წერილს მოველით.
გადმოკეთებული **ბ. ბ. — ს მიერ.**

საქართველო ტარას შევჩენკო (1814 — 1861)

მიმდინარე წლის 24 მარტს ხარკოვში პოსტიშევის სახელობის ბაღში გაიხსნა უკრაინის უდიდესი სახალხო პოეტის ტარას შევჩენკოს ძეგლი. გასულ 1934 წელს შესრულდა 120 წელი შევჩენკოს გარდაცვალებიდან.
ვინ იყო შევჩენკო?
ის იყო მემამულე ენგელგარდტის ყმის გრიგოლ შევჩენკოს (შინაურულად გრუშვიცკის) მეხუთე შვილი. დაიბადა კიევის გუბერნიის სოფ. მორინცაში. 8 წლის ბავშვს დედა გარდაეცვალა. მამამ მეორე ცო-

ლი შეირთო. დედინაცვალმა დედობა ვერ გაუწია შევჩენკოს, და ბავშვი მეტად მძიმე პირობებში ჩაიწარდა. მაგრამ განსაკუთრებით უმწეოდ, ყოველივე დახმარებასა და მზრუნველობას მოკლებული დარჩა შევჩენკო მაშინ, როდესაც მას, 12 წლის ყმაწვილს, მამა გარდაეცვალა.
დაიწყო ცხოვრებასთან სასტიკი ბრძოლა. ბავშვი ენსახურებოდა სხვადასხვა პირთ. ერთ დროს მწყემსადაც იყო. 16 წლის უკვე ბატონმა წაიყვანა მოსამისახურედ. მემამულე ენგელგარდტმა შევჩენკოს შე-

ტარას შევჩენკო.

ატყო ხატვის ნიჭი და პეტერბურგელ მხატვარს ში-
რიანეც მიაბარა. ამ უკანასკნელის შუამდგომლობით
პოეტმა ვ. ა. ჟუკოვსკიმ იკისრა შევჩენკოს გამო-
ყიდვა ენგელგარდტის მონობისაგან. ჟუკოვსკიმ თა-
ვისი სურათი დაახატინა ბრულოვს იმ მიზნით, რომ
ის ლატარიაში გაეთამაშათ. შემოსული ფულით
(2500 მან.) გამოიყიდეს შევჩენკო ბატონის მონობი-
საგან.

შევჩენკომ დიდი ნიჭი გამოიჩინა ხატვაში, დაამ-
თავრა სამხატვრო აკადემია და დაბრუნდა უკრა-
ინის დედაქალაქ კიევში. ამ ხანებში ის უკვე ცნო-
ბილი იყო, როგორც უნიჭიერესი პოეტი.

კიევში შევჩენკომ მონაწილეობა მიიღო კირი-
ლესა და შეთოდეს ამხანაგობის ორგანიზაციაში,
რომელსაც პოლიტიკური ხასიათი ჰქონდა და მიმარ-
თული იყო თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ. ამ
ამხანაგობას სლავიანური ტომების გაერთიანება
სურდათ. ის დააპატიმრეს (1847 წ.), მაგრამ ამხანა-
გობაში მონაწილეობა ვერ დაუმტკიცეს. შევჩენკო
გაასამართლეს მისი რევოლუციონური ლექსებისათ-
ვის. პოეტმა პატიმრობის მტანჯველ პირობებში გა-
ტარა 10 წელი (1847 — 1857 წ. წ.).

ტყვეობაში პოეტი ახერხებდა ლექსებისა და პოე-
მების წერას. სულ 3 წელიწადი იტოცხლა მან
ტყვეობიდან დაბრუნების შემდეგ.

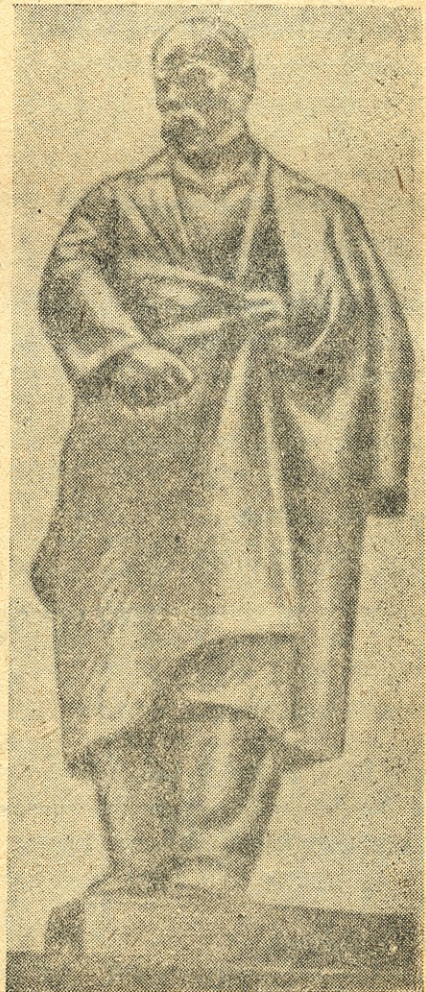
შევჩენკო პეტერბურგში გარდაიცვალა, საიდანაც
მისი ნაშტი მეგობრებმა უკრაინაში გადაასვენეს და

დაკრძალეს მაღალ ადგილას, კანცის ასლოს,
დნებრის ნაპირას.

ასეთია, მოკლედ, ცხოვრება ამ გენიალური უკ-
რაინელი პოეტისა.

შევჩენკო წერდა უკრაინულ ენაზე, რომელზედაც
წერას მაშინ ზოგნი ერიდებოდნენ, ხოლო ბევრს უკ-
რაინულად ლაპარაკიც ეთაკილებოდა. შევჩენკოს
პოეზიის კლასიკობივი ხასიათი შესანიშნავად შეაფა-
სა დიდმა კრიტიკოსმა დობროლუბოვმა, რომელიც
წერდა: „ტარას შევჩენკო სავსებით სახალხო პოე-
ტია, რომლის ძგავსი ჩვენში არც კი მოგვეპოება“.
რადღაც აყენებდა აგრეთვე შევჩენკოს ჩერნიშევსკი,
ხოლო ნეკრასოვმა ლექსი უძღვნა მას.

შევჩენკო სახალხო პოეტია, რომელიც მთელი თა-
ლისი შემოქმედებითი ენერგიით ებრძოდა უსამარ-
თლობას. მისი ხალხურ ენაზე დაწერილი წარმა-
ტეი ლექსები ელვის სისწრაფით ვრცელდებოდა ხალ-
ხში და მილიონების გულში აღვივებდა სიძულვილს
მონობის ბორკილებისადმი და მჩაგვრელებისადმი.
ყმების უნუგეურო ცხოვრება, ფიქრი, ტანჯვა და
იმედები უკრაინის მრავალმილიონიანი გლეხებისა,

ტარას შევჩენკოს ძეგლი ხარკოვში

რომლებიც განიცდიდენ ორმაგ ტანჯვას უკრაინის პანებისა და რუსეთის თვითმპყრობელობისაგან, აი შეეჩენკოს პოეზიის უმთავრესი მოტივები. ამასთან დაკავშირებით შეეჩენკო აგვიწერს უკრაინის წარსულ ბრძოლებს მჩაგვრელების წინააღმდეგ, ყაზახების თავდადებას. თავისუფლების საქმისადმი.

მეტად ძვირფასია შეეჩენკოს ის ლექსებიც, რომლებითაც ის ელაშქრებს რელიგიის წინააღმდეგ.

მილიონიანი მასების ენაზე დაწერილმა ლექსებმა და პოემებმა უკვდავყო ხალხში შეეჩენკოს სახელი. ააბჭოთა ხელისუფლებამ შესაფერისად დააფასა ბაველი რეჟიმის სულშემხუთველ პირობებში მებრძოლი პოეტის ღვაწლი. ხარკოვის შემდეგ გადაწყვიტულია შეეჩენკოს ძველი აგებული იქნას უკრაინის ძველ დრდაქალაქ კიევიში.

იასამანი

ს ი ზ მ ა რ ი

ბატონის ველზე პურს მკიდა ქალი,
ვერ დაისვენა მან ცხარე მკაში.
უკანასკნელი იღონა ძალი, —
წავიდა, სადაც დატოვა ბავში.
ძნებს უკან ჩრდილში უწვა ივასი,
მტირალს არტახი შეუხსნა იმან,
ძუძუ ალერსით მოაწოვინა
და შეუმჩნევლად იქვე ჩასთვლიმა.
შვილი ივასი სიზმარში ნახა, —
ვითომ ლამაზი და მდიდარია.
უკვე ცოლიც ყავს, ვითომ, არა ყმა,
თვით თავისუფალს — ეს უხარია.

ხალისით ორნი თავის ყანაში
პურს მკიან... შვილებს მოაქვთ სადილი...
ტკბილი ღიმილით მიიკრა ბავში
და დაასრულა მომკელმა ძილი.
გამოეღვიძა. გაჰქრა სიზმარი.
დახედა ივასს და აიყვანა.
საჩქაროდ შეკრა და მარჯვე მხარი
გაშალა: პურის უცდიდა ყანა.
სურს მოათავოს ხვედრი სამკალი,
სანამ მოუტრავს არ ხედავს თვალი.
ტარას შვიჩენკო
უკრაინულიდან თარგმნილი იასამანის მიერ

ბავშვების მეგობარი

შალთან ძნელი გამოსაცნობია: ძია ნიკოს უფრო უყვარს ბავშვები, თუ ბავშვებს ძია ნიკო? ერთმანეთის სახელები პირზე აკერიათ და მუღამ ერთმანეთის ხსენებაში არიან.

- დედიკო, ძია ნიკო როდის მოვა ჩვენთან?
- მამიკო, წაგვიყვანე ძია ნიკოსთან!
- სალომე, ცოტა გუნებაზე ვერა ვარ, არჩილის ბავშვებთან მივალ და ახლავე მოვალ. ვენაცვალე ჩემს გვრიტებს, ისინი მაცოცხლებენ და მახარებენ.
- დედა! დღეს ძია ნიკო დავბატოთ!
- მამა, პირობაზე როგორა ხარ, გაკვეთილები უკვე მოვამზადე, მივდივართ თუ არა ძია ნიკოსთან?!

— სად მივდივარ და ჩემ ქორფა მეგობრებთან, ქვეყნის ყვაილებთან! სათამაშოები ვუყიდე და უნდა გავახარო.

— დედა, დედა! ძია ნიკო მოდის, ძია ნიკო! ეზოში გამოჩნდება თუ არა ძია ნიკო, ბავშვები ჟივილ-ხივილით გარშემო გალავანივით ევლებიან. ზოგნი ხელებზე ეკონწიალებიან და ზოგნი კიდევ მუხლებზე.

- ძია ნიკო, ჩვენსა წამობრძანდით!
- არა, ჩვენსა, ჩვენ უფრო ბევრნი ვართ!

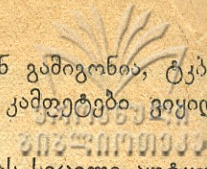
ყველა თავისაკენ ებატოება და ძალით ეწევა. ბოლოს ძია ნიკოც მეტ ძალას ემორჩილება და დანარჩენი ბავშვებიც უკან მისდევენ ჟრიაშულით. ძია ნიკო ტკბილი ღიმილით ჩაუჯდება თავის ქორფა მეგობრებს და დიდი სიყვარულით უამბობს ათასნაირ ამბავს, გამოცანებს, იგავარაკებს და შარადებს.

აი, დღესაც ერთი მეგობრის ოჯახს ეწევა ძია ნიკო. გივის, ნოდარისა და გურამის სინარულს საზღვარი არ უჩანს. ბავშვები არც კი აცლიან ქუდის მოხდას, რომ იგავარაკების მოყოლას სთხოვენ. ძია ნიკოც სიამოვნებით ასრულებს მეგობრების თხოვნას და უყვება ამბებს.

ბავშვები თვალბეჭდით შესცქერიან და როდესაც ძია ნიკო მოათავებს ამბის მოყოლას, ასე მიმართავს ხოლმე: აბა, ჩემო გვრიტებო, ვინძლო ჩემ ნაამბობიდან რაც კარგი და მოსაწონი არის დაიხსომოთ და შეითვისოთ, მხოლოდ ცუდი კი გულთან ახლო არ გაიკაროთ!

შემდეგ ჯიბიდან იღებს საფულეს და სამივეს თანასწორად ურიგებს ფულს. ბავშვები ხელს არ ჰკიდებენ, რადგანაც იციან, რომ ძია ნიკოს არ მოსწონს ბავშვების ხელში ფული და თანაც გავირვებული არიან მისი ასეთი მოქმედებით.

— ძია ნიკო რომ გეუბნებათ, უნდა გამომართვათ. ამის მნიშვნელობასაც გეტყვით... და ძალიან-ძალიან გამოართმევინა გაწვდილი ფული.

— აბა ბავშვებო! მე ეს ფული იმიტომ დაგიჩივებთ რომ გავიგო, ვინ რაზე მოიხმარს და რას იყიდის. ხვალ ან ზეგ შემოგივლით და ანგარიში უნდა ჩამაბართოთ...

გავიდა სამი დღე. ბავშვები გულისფანცქალით მოელიან ძია ნიკოს ანგარიშის ჩასაბარებლად. აგერა, კიდევ შემოალო კარი, და ბავშვები ჩვეულებით სამებრ გარს შემოეხვივნენ.

— აბა ყაჩაღო და ცელქო გურამ, შენ რაზე მოიხმარე ის ფული?

— ყაჩაღი თუ ვარ, რევოლვერიც ვიყიდე — და ჯიბიდან საბავშვო რევოლვერი ამოაძვრინა.

— დანარჩენისა კი, დედისგან გამოვიღონა, ტკბილეული მარგებელიაო, კარგი კამფეტებიც ვიყიდე და ვიხანელი.

გურამის ასეთ პასუხზე ყველას სიცილი აუტყდა.

— შენ, ჩემო არტისტო ნოდარ!

— მე, ძია ნიკო, გურამავეთ სამსუნაგოზე არ დამიხარჯავს, მე კინოში წაველ და „ჩაბაევი“ სამჯერ ვნახე. ძალიანაც მომეწონა.

— ნეტავ გივიკომ რაღაზე მოიხმარა?

— მე არაზე მოვიხმარე, ძია ნიკო, — და უბიდან ძია ნიკოს ქვითარი გაუწოდა. — სამი თვით „პიონერი“ გამოვიწერე. ძია ნიკომ სამივეს ტკბილად გაუღიმა, ხელი მოხვია და შუბლები დაუჟოცნა.

კ. კატიშვილი

წერილი კალაქელ დიას

დადგა ივნისი, დაყვითლდა მსხლები, ბალი აივსო იაგუნდებით. ჩამოიყურსა მწვანე ფოთლებში ტკბილი თუთები და ალუბლები.

თხილმა კაჭლები გამოამზევა, ოქროცერცვებმაც დაისხეს პარკი, ჩვენმა ლამაზამ ფური მოიგო, გაგებარდება ისეთი კარგი.

წელს მშვენიერი იყო მაისი, შრომას ხელს უწყობს კარგი ამინდიც.

მტერს თვალებს მოსჭრის ქოჩორაყრილი მერის კანები თეთრი სიმინდის.

ვთოხნით ბაღჩებს და ვწმენდთ მავნე ბაღახს, და სიხარული უფრო დიდდება: ფერად ხავერდში ცურავს სოფელი, როცა საღამო ლურჯად ბინდდება.

და ყოველ დღით ვფიქრობ კარებთან: რად იგვიანებ, რა ამბავია?! კიტრებიც ბლომად წამოიზარდნენ, ჩქარა ჩამოდი, ჩემო დია!

მიმკრალი

აველაზე უდიდესი ტელესკოპი მსოფლიოში

სინათლის სისწრაფე ერთ წუთში 300.000 კილომეტრს უდრის. წელიწადში 31.536.000 წუთია.

მანძილს, რომელსაც სინათლის სხივი გაივლის წლის განმავლობაში, სინათლის წელს ვუწოდებთ. ეს მანძილი უდრის 9.460. 800.000.000 კილომეტრს,

ყველაზე უდიდესი ტელესკოპი-რეფლექტორი მთელ მსოფლიოში, რომელიც ამერიკაშია დადგმული, ვილსონის მთაზე, სამყაროს 400.000.000 სინათლის წელს აღწევს. ამჟამად ამერიკაში ცდილობენ ჩამოასხან სარკე ახალი უდიდესი ტელესკოპისა, რომელიც თავისი დიამეტრით 5 მეტრით მეტი იქნება ზემო აღნიშნული ტელესკოპის სარკეზე. ის 3-ჯერ მეტ მანძილს მიაღწევს, ვიდრე ვილსონის მთაზე დადგმული ტელესკოპ-რეფლექტორი.

ის თვალსაჩინოდ გახდის ჯერ კიდევ მიუწვდომელ სივრცეს და შესწავლის საგნად გადააქცევს.

დედამიწიდან მთვარემდის 360.000 კილომეტრია, მაგრამ ამ ახალი ტელესკოპით ისე შევხვდებით მთვარეს, თითქოს იგი მხოლოდ 36 კილომეტრის მანძილზე იყოს.

ამ ტელესკოპის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი არის შეზნექილი სარკე, რომელიც 20 ტონას აიწონის. მას ჩამოასხამენ 1500 გრადუსის ტემპერატურის დროს. რამდენიმე თვეა საჭირო, რომ იგი გაცივდეს, რის შემდეგ 3 წელიწადი იქნება საჭირო, რომ სარკის ზედაპირი გაასუფთაონ, რის შემდეგ ტელესკოპის აგება შესაძლებელი გახდება.

კურდღლის ჩაინდობა

(არაბი)

მონადირე კურდღელს გამოუდგა. წინ — გულგახეთქილი კურდღელი, უკან — მწვევარ-მეძებრები. ხედავს კურდღელი — მისი სიცოცხლის წუთები დათვლილია. ამ გასაჭირის დროს კურდღელი ერთი კაცის ბინას მიუახლოვდა. იფიქრა: „მწვევარდე ამ ჩაჩში? ძაღლებს, მართალია, გადაეურჩები, მაგრამ სიკვდილი, სულერთია, არ ამცდება: კაცებს უყვართ შამფურზე შემწვარი ხორცი“...

გადაირბინა სერები, ველები... უცბად მელიის სოროს მოჰკრა თვალი... ატყობს — ძაღლები თანდათან უახლოვდებიან. კვლავ გაიფიქრა: „მწვევარდე ამ სოროში? ძაღლების კბილებს, მართალია, ავიცილენ, მაგრამ მელიის კბილები დამგლეჯს!“

კურდღელს ქანცი გამოეღია. ძაღლები ისე ახლოს იგრძნო, რომ — საცაა სწვდებიან... აიწია და მელიის სოროში შევარდა. სორო ვიწრო იყო და ძაღლები შიგ ვეღარ შეჰყვეს. მხოლოდ გარედან დაიწყეს ყეფა.

სოროს სიღრმეში მელიის ლეკვები იყვნენ. კურდღელმა შეგებით ამოისუნთქა. წელში გასწორდა, ლეკვებს მედიდურად ჰკითხა:

- სად არის თქვენი დედაო?
- ჩვენთვის საუზმის მოსატანად წავიდაო.

კურდღელმა უღვაშებზე თათები გადაისვა, მედიდურად გაიარ-გამოიარა და თქვა:

— სამწუხაროა... სამწუხაროა!.. მე აქ განზრახ იმიტომ შემოველ, მინდოდა მისთვის ტყავი გამეძრო. საზამთროდ აქებენ მელიის ქურქსაო.

გ. ლომთათიძე

ტ ე ლ მ ა ნ ი

ვერასოდეს მას ვერ ვატყვხ
ვერაგობა მტრის,
რადგან იცის: სიკვდილითაც
ვერ მოჰკლავენ გმირს,
რადგან იცის — ქარიშხალი
ახალ გმირებს ზრდის!
ვერ ჩაუქრობს მტერი გულში
გაუქრობელ ზიზღს,
რადგან ხედავს შავ ღრუბლებში

მოციმიციმე სხივს,
რადგან ხედავს — მილიონებს
დროშა მიაქვთ წინ...
ენატრება მკრთალი შუქი
მოკაშკაშე მზის,
რადგან ყორნებს არ ანებებს
სვამდენ მშრომელთ სისხლს,
რადგან მღერის საკანშიაც
გამარჯვების ჰიმნს!

ალ. გილანიშვილი

მდინარე ცხენისწყლის სათავეში

კოლხიდის ერთერთ მრისხანე მდინარე ცხენისწყალს სათავე კავკასიონის მთავარი ქედის ფერდობზე აქვს. სანამ ცხენისწყლის სათავეს მიუახლოვდებოდეთ, თქვენ უნდა გაიაროთ მთელი ქვემო სვანეთი. უკანასკნელი დიდი თემი, რომელიც გზაში შეგხვდებათ, არის ლაშხეთის თემი, რომელშიაც

შედის სოფლები: სასაში, ტახუნდერი, ჩიხარეში, შკედი, გახაში და სხ.

გაქაშს რომ გადასცილდებით, თავს ამოყოფთ უღრანი ტყით მოსილ ხეობაში და მალე თვალს მოჰკრავთ კავკასიონის თოვლიან მოკაშკაშე მწვერვალებს: აილამას, წურუფვალს და სხ. მათ ძირში, ხე-

ვებში ჩაწოლილან ყორულდაშისა და მაჩხაფარი დიდრონი ყინვარები. ყორულდაშის ყინვარიდან გამოქუხს მდინარე ყორულდაში, მაჩხაფარიდან კი მდინარე ლაფური. მდ. ყორულდაში უერთდება მკ. ზესხოსა და შემდეგ ლაფურთან ერთად შეადგენს ცხენისწყალს.

ცხენისწყალის სათავე საქართველოს ერთერთ ყველაზე უფრო ხელუხლებელ კუთხეს წარმოადგენს. აქ არსებობს ერთადერთი სოფელი — ცენა, რომელშიაც 4-5 მოსახლე სვანი ცხოვრობს. ზეახოს და ლაფურის ხეობები სრულიად დაუსახლებელია და აქ მხოლოდ ზაფხულობით ცხვარს აძოვებენ ზალყარელი თათრები.

ამავე დროს ცხენისწყლის სათავეში ბუნება უხვი და თვალწარმტაცია. აილამას და წურუნგალის თოვლით შემოსილი მწვერვალები აზიდულან ზღვის დონიდან 4200-4500 მეტრის სიმაღლეზე. მათ კალთებზე ჩამოფენილა საუცხოვო საძოვრები, რომლებზედაც ნოყიერი ბალახი შიშინებს. უფრო ქვემოთ კი, ხეობებში, დაბურული ტყეა.

აქაური ბუნების შესწავლა ნათლად გვიმტკიცებს, რომ ცხენისწყლის უდაბურ სათავეებში შესაძლებელია მეურნეობისა, მრეწველობისა და კულტურული ცხოვრების აყვავება. თუ ავიღებთ, მაგალითად, აქაურ საძოვრებს, ამჟამად მათი საერთო რაოდენობიდან მხოლოდ 1 პროც. არის გამოყენებული ადამიანის მიერ, დანარჩენი 99 პროც. კი უსარგებლოდ მიტოვებულია. აგრონომების გამოანგარიშებით, მარტო ლასდილის საძოვრებზე, რომელიც ეკუთვნის ცენის მესაქონლეობის საბჭოთა მეურნეობას, შეიძლება 2500 ძროხის გამოკვება მთელი წლის განმავლობაში (თივის ჩათვლით). ახლა კი ხსენებულ მეურნეობას ასი სული პირუტყვიც არა ჰყავს. აქედან ცხადი ხდება მესაქონლეობის უზარმაზარი გასაქანი ამ რაიონში.

მაგრამ, მესაქონლეობის გარდა, აქ არსებობს ხელსაყრელი პირობები მიწადმოქმედებისათვისაც (ქერი. კარტოფილი, სიმინდი). გარდა ამისა, ამ ორი წლის წინათ ყორულდაშის ყინვართან აღმოჩნდა

ჯარიშხანის საუკეთესო საბადო, რომლის დამუშავებაც დაიწყება ახლო მომავალში. ეს მადანი რეწევისა და ლაფურის ხეობებში ხელსაყრელი პირობებია აგრეთვე მეფუტკრეობისათვის.

გამოირკვა, რომ ცხენისწყლის სათავეები უწინ დასახლებული ყოფილა. ზესხოსა და ლაფურის ხეობებში დღესაც ნახავთ ძველ სოფლების ნანგრევებს, რომელზედაც ბალახი და ბუჩქნარი ამოსულა. შენახულა აგრეთვე გაველურებული მსხლის და კაშლის ხეები. ზესხოს ხეობას მარჯვენა მხარეზე დაქვირებული აქვს ძველი სახნავ-სათესი მიწები, რომლებიც ამ რაიონის ძველ მოსახლეობას ეკუთვნის. დღეს ამ მიწებზე უხვი მცენარეულობა იზრდება. აქაურ ბალახში ცხენიანი კაცი სავსებით იმალება და ტყის პირებში ხშირად წააწყდებით დათეს.

სოციალისტური მშენებლობისათვის ცხენისწყლის სათავეებში მდებარე ხელუხლებელი რაიონი წარადგენს ღირსეულ საგანს, რომლის სამეურნეო თვისებაც ჩაბაძმს ჩვენს სახალხო მეურნეობაში ხალ ბუნებრივ ძალებს. უეჭვოა, რომ ყორულდაშის დარიშხანის საბადოსკენ გზატკეცილის გაყვანის შემდეგ ამ ამოცანის შესრულება საგრძობლად გაადვილდება.

ამჟამად კი ცხენისწყლის სათავეებს მხოლოდ ტურისტები თუ ესტუმრებიან ხოლმე და ისიც მარტოდენ ზაფხულობით, როდესაც სვანეთის ეს მიყრუებული კუთხე საუკეთესო კურორტს წარმოადგენს. ტურისტები ამ რაიონში ან ზემო სვანეთიდან გადმოდის (უშგულიდან), ან მთავარი ქედის უღელტეხილზე (ჩრდილოეთიდან, ე. ი. ყაბარდო-ბალყარის ავტონომიური ოლქიდან). ამის გარდა, ცხენისწყლის სათავეში მისვლა შეიძლება ლაშხეთიდან და აგრეთვე რაჭიდან, — სახელდობრ კურორტ ზამშოვიდან, თუ გავივლით სოფ. სოფ. ბიორას, ლებს და გადახვალთ ვაცის-წვეროს უღელტეხილზე (2915 მეტრი ზღვის დონიდან).

ლ. ი. მ.

ტ ფ ი ლ ი ს უ ი

გაზაფხულდა, გათბა მიწა,
ალარ კენესის ქარი.
ბუნებამაც გაიღვიძა
გაახილა თვალი.
ეს ტფილისი ბობოქარი
ხმაურობს და ღელავს,
მთაწმინდიდან ცელქი სიო
სამიურად ბერავს...
მზე გორაკებს მოფარა,
დაიხურა ჩადრი,
ჩვენს სკოლაში იჭედება
მებრძოლ ვმირთა კადრი.

მეც აქ ვსწავლობ მათთან ერთად,
ფიქრებისგან მთვრალი,
რა კარგია ტფილისი და
მოდულუნე მტკვარი!
გული მაინც მაგრადაა,
არ იკარებს დაღლას,
მტრინავეები ხომ გრიალით
დაფრინავენ მაღლა,
გაზაფხულმა მხიარულად
შემთაღო კარი,
რა კარგია ტფილისი და
მოდულუნე მტკვარი! ლ. ბერიკაშვილი

ერთბანა მქსელი კა მბართელი

ორი ტრანზა შეება
ერთმანეთს ჯიბრობაზედა,
ვინ რას იტყოდა უკეთესს
სიმართლის პირობაზედა.
ერთმა დაიწყო: „ხელობით
ვარ მე სპილენძის მკედელი.
ქვამ გავაკეთე ისეთი, —
მთას გაუსწორდა კედელი!
ფსკერი იმისი სიფართით
ორ დღიურ მინდორს ფარავდა,
სამოცი მარჯვე ქარგალი
მის კედლებს ერთ თვეს კალავდა.
ერთ მხარეზე რომ კვერს ვცემდი,
ზანზარებდა და კიოდა.
ქვამის მეორე მხარეს კა
კვერის ხმა არ მიდიოდა.

ვინც ვაივლ-გამოივლიდა,
სულ ჩემს ხელობას აქებდა“.
ახლა მეორემ დაიწყო:
„მე კი ვარ მზარეულიო,
ჩემს საქმეს უფრო აქებენ
შინაურ-გარეულიო.
მამაჩემს ჰქონდა ქორწილი,
ასი კამერი დავკალი,
მსუქნები იყვნენ ისინი, —
გავას გაჰქონდა თანთალი“.
მკედელმა ჰკითხა: — ჩაჰყარე
ამდენი ხორცი რაშიო?
— ყველა ერთბაშად მოვხარზე
შენს გაკეთებულ ქვამშიო.

გ. ლომთათიძე

გავფვთა უამოქმელება

ჩ ვ ვ ი ს ო ვ ვ ღ ი

ჩემო სოფელო, მომაგონდება
სიძინდის ყანა და ხელში თოხი,
მუდამ შიმშილი და ისლიანი,
ქვარტლით მოსვრილი პატარა ქოხი.
შინ მიდამო ჭაობიანი,
ღამით ყოყინი ბაყაყებისა
და წელი სიო, ჩამონაქროლი
რაჭა-ლეჩხუმის მაღალ მთებისა

ახლა კი მიკვირს: როგორ ქცეულა,
როგორ შეცვლილა ჩემი სოფელის!
სადაც მუდამეამს ჭაობი იყო, —
დღეს სიცოცხლეა ცხოველმყოფელის!
ალარ გაისმის ძველი ურმული,
დადუმებულა ზევით ზარებიც,
ყველგან ბორბავენ მძლავრი გუგუნით
კომბაინი და რკინის ხარები!!

(პოლიგ. ტექნ. მე-3 კლ. მოწაფე)
ანტონ საჯაია

მთის წყარო

მე პატარა მთის წყარო ვარ,
ვამშვენებ ბუნებასაო,
ისე ამაყად ვჩუხჩუხებ,
ყველა მე მითმობს გზასაო!
პოა-ველიც დაფიქრებულა,
ყველა მე მიგდებს ყურსაო,

ყველასთვის საყვარელი ვარ,
არაგინ არ მდებს ბრალსაო,
მხოლოდ მზე ზაფხულობითა
მავრობს და მიკლებს ჯანსაო.

შამრო კობაიძე

(ფასანაურის თემის სოფ. ჩირიკის მე-5 კლასის მოწ.)

საქართველოს ა. ლ. კ. კ. ცეკასა და განათლების სახალხო კომისარიატის
უზრნალი ბავშვთათვის

წელიწადი
XI

„პიონერი“⁶⁶

წელიწადი
XI

ბავშვების თვეში ერთხელ

ყოველგა პიონერგა უნდა გამოიწეროს

შურ. „პიონერი“

ქურონად „პიონერი“-ს 1935 წლის ეგულა ნომერში დაიბეჭდება
საინტერესო მოთხრობები, ლექსები და სამეც. წერილები.

უზრნალ „პიონერი“-ს რედაქცია.
